

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 10;
ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7 1/2.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis

PRÆMIA SOCIETATIS CONSTITUTA

Curator ad Aristidem Leonori equitem, commentarii VOX URBIS possessorum et ad ministrum

ROMA - Via Alessandrina, 67 - ROMA

Theca Aurea Pulveris Nicotiano Asservando

Subnotatio fieri potest:

IN ITALIA

IN ANGLIA

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS
AMERICA SEPTENT.

IN CANADA

ET NEWFOUNDLAND

Apud Desclais, LEFEBVRE ET SOC.

Apud Burns AND OATES

Apud
NEW YORK, 148 w 5th St.

NEW YORK (U. S. America.), 148 w 5th St.

ROMA, Via Santa Chiara, 20-21.

LONDON W. - 25, Orchard Street.

NEW YORK, 148 w 5th St.

NEW YORK (U. S. America.), 148 w 5th St.

IN BELGICA

IN GALLIA

IN HUNGARIA

Apud Desclais, LEFEBVRE ET SOC.

Apud Desclais, LEFEBVRE ET SOC.

CHARLES ANAT SUCC.

Apud Desclais, LEFEBVRE ET SOC.

C. B. LEPTAY, CORRISP. DE HONORIS

BRUXELLES, Rue de la Montagne, 58.

Rue Victor Hugo, 5

Rue Cassette, 11.

Rue de la Harpe, 61.

BUDAPEST, Palais du Théâtre National.

Index rerum in volumine in promptu erit

CHRISTIANAE ANTIQVITATIS DOCTORVM VRBANVS CONVENTVS
DE LINGVÆ LATINÆ VETUSTATE AC PROMPTV

Ex GALLIA. - Ludovici Noni carcer ad Mansourah

CARNEI NATALICIVM. - expensarum moderator. modulator. modulator.

DE PERPETVO IN SCANDINAVIS REGIONIBUS DIE

QUECUNQVE LUSO VETUSTI REMONSTRATIONES

DE RHODIS ELECTRIQUE ACTVS

QVOD INTER PISCES ET MAL. APHILES?

LOUVOISIERE DE MONSTRATIONIBUS

IMOTARVM INSTITVTIO

COMMVNIA VITAE - De pricis et hodiernis edulisi.

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

QUESTIO RESPONSO - De latini eloquii pronuntiatione

ROMAE

EX OFFICINA FORZANI ET SOCI

(sedition in promptu habuit)

Dezidee Lefebvre & Soc.

LIBRERIA CATTOLICA INTERNAZIONALE
ROMA, VIA S. MARIA, 20 - DI ROMA

H. MARCCHIO

ELEMENTS

Archéologie Chrétienne

I. - NOTIONS GÉNÉRALES.

CONSTITUTIONES LEONIS XIII

UNIVERSALI ANNI MDCCC

COLLECTA EDIDIT, QUIBUSDAM ADNOTATIONIBUS ADDITIS

IN OMNIBUS PRAESERTIM CONFESSARIORUM

Ven. Hb. 1

VOX URBIS Administratorem.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Nuperrime edidit

Mnemosynon

Iubilaei Magni

DIRIBITORIAE CHARTULAE INSTAR

AD FIDEM EXPRESSUM REFERENTIS

Solemne aperitionis Portae Sanctae

a Leone PP. XIII

die XXIV mens. Decembris MDCCC IC peractae.

Pretium singularum centum ante solvendum commentarii Vox URBIS admini-

stratorum - Romae, via Alessandrina, 87 - est Lib. 3.50

Nulla impendio ad iubentis domicilium chartulae ipsae mittuntur

T. G. Fratrum PARISI

CANDELARUM AD SACRA OPIFICIUM

PRAEMIIS INSIGNE

AB ANNO 1800 CONSTITUTUM

Romae in Italia, in Foro Campi Martii, 6

Singulis in artium recognitionibus publice habitis maxima relata munera

LEO PP. XIII

honores addidit

Intercessionem Archi-

episcoporum, quos de Bea-

lificatione aut de Cano-

nizatione solenne sit

supplicat.

Nulla impendio iubentiam

is la peractae a potentibus designatum portum deferatur

Gratuito pariter, quae mittuntur, arca asservantur

Outlets quaerenti explicatio erit uberior.

PER ORBEM

PER ORBEM

PER ORBEM

PER ORBEM

PER ORBEM

PER ORBEM

PER ORBEM

PER ORBEM

PER ORBEM

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 ½.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:

ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

CHRISTIANAE ANTIQUITATIS DOCTORUM URBANUS CONVENTUS

HAUD minimum forte inter anni iubilare eventus futurum credimus conventum hunc, quem Urbana moenia hoc eodem mense Aprili hospitio excipient, cuius praecipuos sessionum fructus referre, et pro viribus evulgare, munus nobis potissimum esse credimus. Fuit enim princeps promotorum consilium, ut quae disciplinae potioribus nexibus colligantur ad invicem, eae constituta lege coniurent ad uberio-rem tanti incoeptus fructum percipiendum, quo disciplinae huius christianae quaestiones maxime arduae planius enodentur.

Summa igitur totius laboris hac divisione discinditur:

- I. Antiquitates christianae primi aevi, artes-que ingenuae quae ad eas pertinent.
- II. Antiquitates christianae earumque ingenuae artes quae medium, quod dicimus, aevum per occidentales regiones respiciunt.
- III. Idem circa orientales mundi regiones.
- IV. De veteri sacrorum rituum ratione.
- V. De inscriptionibus antiquissimis.
- VI. Litterarum vices, quae primis Ecclesiae saeculis contigerunt, prout ad christianas antiquitates referri possunt.
- VII. Antiquitatis christianae institutio atque propagatio, effossiones, musea.

His autem investigationibus saeculum XII supremum est limen constitutum sive Orientis sive Occidentis regionibus commune, nisi quae forte antecedenti aevo exorta, suapte deinde natura trans illud producta fuerint. Contra vero de litterarum investigationibus cautum est, ne saeculum sextum transgredi liceat, cuius legis ratio plana atque expedita omnibus manet.

Itaque primo agmini, ut ita dicam, studia, investigationes, notitiae atque reperta commissae sunt, quae archaeologiam, vel historiam, vel christianas ingenuas artes ad saeculum usque sextum respiciunt; alteri contra ac tertio ex VI ad XII saeculum ambitus est constitutus.

Verum de prima illa et altera acie iam praenunciant futurum, ut nimis propositionibus, rogationibus, vel nimia concurrente multitudine artificum, qui ingenuarum artium vetusta opera

investigaverint, iniquus labor efficiatur. Quare facultas est utrique tributa aequa, ut, cum oportunitas requirat, in bipertitum manipulum distribuatur, alter ad antiquitates quae proprie dicuntur, alter ad artes potius explorandas.

Tertiae vero opus magnum congerunt Byzantini imperii ecclesiarumque orientalium Syriae, Armeniae, Aegypti artes, historiae, monumenta; ita ut et ipsi iam liceat bifariam sese distinguere, sive ad Slavonum praecipue gentes, sive ad veteras spectent.

Quartum agmen rituum vetustissimorum investigatio, quotquot in antiqua Ecclesia vixerunt, unum reapse faciunt; quippe quod uno ex fonte descendat: quintum documenta sibi vindicat, quae collatis studiis interpretanda sunt atque evulganda.

Sextum ex indagine historiarum per litterarum monumenta a primo ad VI usque saeculum deducta, sive ecclesiastica sive profana ea fuerint, christianae societatis historiam atque errorum, quibus primum vexata est, luculentam magis reddet.

Septimo denique propagatio nobilissimae huius disciplinae continget procuranda, hisque praecipue modis: cura nimirum evulgandi atque diffundendi eius institutionem, ut monumenta huius disciplinae, quibus tantum exculsi viri fidem in praesenti tradunt, cuique aperta reddantur. Hac deinde institutione ac diffusionem multitudo quam maxima excrescat, cui archaeologiae christianae progressus facilis intellectu atque gratus fiat, ita ut auctoritate simul et pecunia doctorum conatibus postea auxilium ferant.

Ad ultimum generales leges et normae hoc in coetu constituentur circa investigationes atque effossiones utilissime peragendas et monumenta antiquitatis diutius conservanda.

Ceterum argumenta et rogationes quae disciplinae progressum generaliter respiciant atque complectantur, vel maximi ponderis aestimentur, coram generalibus comitiis proponenda praesidibus deligere fas est, quibus etiam ius traditum, ut vota et conclusiones a dissitis coetibus nuncupatas, ipsa postremo sua auctoritate ratas habeant.

Profecto, quin tanti moliminis fructus uberrimi futuri sint nemo dubitat, nosque imprimis auspicio maximo elati horam iam viva spe properamus, qua latiore et fusiorem tot studiorum notitiam proelo laeti tradamus.

VOX URBIS.

DE LINGVAE LATINAE NATURA AC PROPRIETATE (1)

Haec omnia, quae hucusque persecuti sumus, et quae infra persequemur, parvi sane momenti videantur, si singula per se ipsa considerentur, sed, ut vel ex minimis uniuscuiusque cogitationibus, actionibus, rebusque ad communem vitae cotidianae usum pertinentibus, eius ingenium vivendique ratio optime perspicitur, sic ex hisce tamquam crustulis vel tessulis vermiculatis, quas simul componere studimus, opus, ut ita dicam, musivum existit, in quo populi Romani imaginem cum eius cogitandi, agendi loquendique ratione apte congruentem effectam paeneque sub oculos subiectam cernere licet.

Alter est locus de scribendi genere cum variis cultus atque humanitatis gradibus temporibusque comparato. Scite enim, ait Weisius, quae de Q. Rnnio tradat Quintilianus, hunc sicut sacros vetustate lucos, esse adorandum, in quibus grandia et antiqua robora iam non tantam habeant speciem quantam religionem, haec etiam ad universam priscam Latinarum bonarum artium aetatem pertinere. Atque in ipso tamquam limine historiae atque litterarum magnum esse discrimen apparet inter Graecos et Romanos: illorum enim animi vigori ac virilitati horum siccitatem atque ieiunitatem recte opponi videmus, si Homeri carmina (2) cum « tabulis peccare vetantibus, quas bis quinque viri sanxerunt » ceterisque Romanarum litterarum monumentis antiquissimis in contentione cuiusdam et comparationis iudicium vocamus. Quid, quod Saliorum carmina se ignorare candide fateatur Horatius, atque haec adeo a sacerdotibus suis vix satis intellecta praedicat Quintilianus? Sed prima hac aetate nihil fere distat in elocutione oratio numeris adstricta (siquidem ita Saturnii versus appellandi sunt) a soluta: utrique hoc est commune asperitas quaedam ac rusticitas sermonis, quae tamen gravitatem quandam et, ut ita dicam, maiestatem verborum et sententiarum respuere non videtur. Cato ipse, quem prosae orationis, ut poesis Ennium, parentem recte dixeris, luculentissimum exemplum praebuit, quod docemur, quam sit verum illud Buffoni: *le style c'est l'homme*: a civis enim vere Romani natura moribusque non discrepat eius scribendi genus, grave, sollemne, spiritus ac virium plenum, idemque rude et

(1) Cfr. num. sup. — Quo in numero nonnulla in textum irrepsisse doleo, quae suo tempore corrigi non potuerunt quaeque nunc, occasione arrepta, ipse emendo. Aliis autem, quae mihi imprudenti ignorantiae exciderint, ignoscat, quaeso, benevolus et candidus lector, siquidem « quid quisque vitat, numquam homini satis cautum est in horas ». Quae venia cum eo fidentius a me petatur, tum eo facilius mihi detur, si delicta, quibus ignosci velim, eius generis maculae sint, quae aut incuria fuderit aut humana parum caverit natura. — P. 41, col. 2, vv. 4 et 6 ante numeris et coloribus tollitur a. — Ibid. adn. 2, v. 6 pro pulchiora et p. 42, col. 1, v. 16 pro pulchro legatur pulchriora et pulchre. — P. 42, col. 1, v. 33 pro quamdam legatur quandam. — Ibid. adn. v. 11 pro accommodatum legatur accommodata.

(2) ... Graecorum sunt antiquissima quoque Scripta vel optima...
Hor. Ep. II, 1, 28 sq.

Five **lms** annuæ subscriptionis est: in Italia Lib. **10**;
ubique extra Italiam Lib. **15**; M. **12**; Sch. **12**; Doll. **3**; Rubl. **6**; Flor. **7** ¹/₂.

ROMA - Via Alessandrina, 87

Inter eos omnes, qui die XV mensis Martii MDCCCC inter commentarii socios numerentur,
sorti committitur sacro Paschatis Resurrectionis die eiusdem anni

Domini Pius Papa IX. T. R. debetur, propterea ex iudicio constat in scriptis testimonio

URBS A MANICULO MONTE PROSPECTUS

magnus (m. 1.10×0.24) et visu decorus.

Sociis qui subnotationem renovabunt, dono dabimus sibi primum in promptu erit

...moderatore iubente, expresse conflatus.

... et veteres, qui tres in Italia, vel binas ubique extra Italiam
... annuum pretium recto tramite miserint ad commentarii
... ex his XXXIII quae sequuntur, quod gratuito pariter habebunt:

III.	Homeri Carmina. Ed. GUI. DINDORF. (Voll. 2).	IX.	Novum Testamentum. Graece ed. PH. BUTTMANN.
IV.	Metrologicorum scriptorum reliquiae. Ed. FRIDERICUS HULTSCH. (Voll. 2).	X.	Augustini (Sancti Aurelii) De civitate Dei lib. XXII. Iterum rec. B. DOMBART. (Voll. 2).
V.	Patrum Nicensorum nomina graece, latine, syriace, coptice, arabice, armeniace. Edd. H. GELZER, H. HILGENFELD, O. CUNTZ.	XI.	Caesaria C. Iulii cum A. Hirri aliorumque supplementis: Commentarii de bello Gallico, de bello civili, de bello Alexandrino, de bello Africo, de bello Hispano. - Fragmenta. Recc. B. KÜBLER et Ed. WÖLFFLIN. (Voll. 3).
VI.	Plutarchi Vitae parallelae. Rec. C. SINTENIS. (Voll. 5).	XII.	Ciceronis M. Tullii Opera rhetorica. Edidit FRIEDRICH. (Voll. 2).
VII.	Strabonis Geographica. Rec. A. MÜLLER. (Voll. 5).		

(Sequitur in tercio operculi pagina).

prope universum edidit; sed etiam leges de commercio trans mare omnique navigationis genere promulgavit, sub nomine *Iudiciorum maris*. Omnes denique *Consuetudines Galliae* colligi iussit: quod recentioris apud nos iuris fundamentum et origo vera fuit (1). Quin etiam bella privata, quae *guerrae* a iuriconsultis mediae, quam dicimus, aetatis appellabantur, vetuit, lege *Quarantaine-le-Roi* vulgo nuncupata, necnon et certamina singularia abolevit, in eorumque loco legales probationes instituit.

Quam firmum sese erga suspectas pecuniae negotiationes et praecipue erga usuras praestitit! Quoties suum edictum contra ludos et aleatores iteravit! « Prohibemus », ait in edicto anni 1254, mens. Iulio, « ut nullus homo ludat ad taxillos sive aleis vel scaccis; scholas autem deciarum prohibemus et prohiberi volumus omnino, et tenentes eas districtius puniantur ».

« Fabrica etiam deciarum prohibetur ». Narratur apud Joinville rex, Aegypto cum fratre decedens, quum hunc in navi deprehendisset deciarum ludum ludentem, *Arcton* in mare coniecisse, ipsius se legis diligentem executorem ostendens.

Sed haec minora: Ludovicum praesertim adhaeremus quia Anglorum regi provincias ultro restituit, quas ab avo contra ius gentium et ius naturale arreptas arbitrabatur. Quod quidem consilium licet eius *barones* ei improbassent, attamen non solum tunc temporis aequum visum est, sed utilissimum, si quidem utilitas populorum in eventu praeter longiore temporis spatio spectanda est. Et sane unitas Galliae ab hac transactione manat; dum enim minorem provinciarum partem retrocedit Ludovicus, regem Anglicum ut *vassallum* pro toto feudo retinet; ita ut paulo post potuerit consuetudinem antea vigentem abrogare, qua facultas linguebatur possessoribus feudorum fidem (vel « homagium ») duobus dominis praestandi (2); et vinculum vassallorum in infima Galliae regione coercuerit, eosque, qui vix foederati haberentur, in subditos transmutaret, cum nobilis quisque inter utramque regem optare debuerit (3).

Quid dicam de arbitratu Ludovici inter Henricum III regem et Anglicos barones? Hinc equidem quantam famam rex noster sibi adquisierit sapientiae et iustitiae constat: arbiter prudens, sagax, strenuus, cui nec voluntatis firmitas, nec clara visio defuit. Putes Ludovicum nimia religionis vi tergiversari, dubitare. Non ita! Sententiam minime subtilem, minime fastidiosam reddidit, rigidam potius et quae recto tramite ad verticem pergeret.

Quid plura? Ipsi Summo Pontifici Ludovicus mediatoris officium praestitit apud Germanorum imperatorem.

An mentionem etiam *Pragmaticae* faciam? Sat est uno verbo, ne quis cogitet regem illum tantae pietatis res temporales sibi commissas qui defenderet, vel erga clerum dedignatum fuisse.

Denique, ut breviter contraham, non nobis displicet locum captivitatis memorabilem fieri, cum rex ille nullo tempore fuerit maior quam quum victus. Non displicet cladem in gloriam verti; bellum enim nihil probat, aut improbat. Vivet victi regis memoria in animo hominum longius quam memoria victoris, cuius nomen periit iamdudum! Vivet exemplum mansuetudinis et constantiae! Quis enim magnitudinis admirator, quis iuris cultor unquam obliviscetur re-

sponsum quod rex mitissimus captoribus suis fecit? Qui, cum ab ipso negante se pacisci velle de sua libertate sine uxoris auctoritate: « Annon rex es? », quesierunt; « Sum », dixit, « sed captus; coniux ergo regina dominaque mea! »

Quae non solum simplicitate sublimia, sed, in summa brevitate nitide expressa, aptissima et, quoad ius publicum pertinet, recta prorsus arbitramur.

Haec verba Mansouranae domo inscribantur: nullum enim epigramma, nostra quidem sententia, nobilius!

MONTBLUCCIUS.

CARMEN NATALICUM

I. F. filia aucto.

O quae Pierium pede
Collem virgineo qualis,
Fontis ac eadem sacri
Hauris ore liquorem,

Musarum hic adas o cohors:
Nostram vestra beet domum
Lux, novique hilarant lyrae
Quot sunt pectora cantus,

His natae modo pupulae
Cunis lilia fundite;
Nobis candida pupula
Vagat ecce beatiss!

Iam domus iubar excussit
Umbras, solque caligini
Affulgens alius gravi
Iucundum innuit aevum.

Hoc arbor nova germine
Laelatur: decus istius
Succrescentis amet Deus,
Ut dei tempore fructus.

Ne fas sit, rogo, ramulos
Huius frangere grandini,
Neu cana urat hiems geli,
Neve Sirius aestu.

Et vos Castalii incolae
Collis, quas liquet omnibus
Doctrinam dare, si tenet
Ulla gratia nostri,

Huius, quaeso, labellis
Mel imponite pupulae,
Ac unda aonia iuvet,
Os rigare tenellum.

Sic pulcherrima, virgines,
Exstet alite cum bona,
Tum praepollent artium
Et virtutis amore.

Musae, io, date carmina,
Vos, io, omina, amicali,
Et prae laetitia domus
Omnis nostra cachinnet:

Quicquid his parietibus
Gaudi est, rideat et canal:
Nobis quisne bealior?
Nobis pupula nata est!

ALAFRIDUS BARTOLI.

DE PERPETUO IN SCANDINAVIS REGIONIBUS DIE

Indis Decembribus misi epistolam (1), proximis kalendis alteram parans, qua peregrinationis meae in Norvegianis narrationi finem imponerem. Numquid vos de me tam diu conticescentem timuistis? Atqui fortasse sperabatis nihil adversi, nihil contra accidisse; adversa contra omnia mihi, quem morbus ille corripuit per Europam fere totam debacchans et grassans, quem *influentiam* dixerunt, longam post se malorum et funerum illoviem et infamiam relinquens. A Natalis enim diebus ad kalendas Martias tussis, febris, lateris dolores, oppressio pectoris, debilitas corporis et animi, mihi me perculerunt; ut de me nihil hodie sperem, nisi illud poetae: *Vox, vox, praeteritque nihil*. Ac tamen, dum ab infirmitate convalescens mea, domesticis parietibus teneor, illud primum ac praecipuum est ea colligere, quae diversis credita chartis ad vos mittenda decreveram, et quae - esto fides homini qui fere iudicantem vidit Eacum - me febribus aestuantem superaddito aculeo torquebant, scilicet ne morerer. Nunc nunc et recordatione et recordatione, quando potum animae et corporis, et montes perpetuum visum.

Hospes ille humanissimus, Tangeherius, deus, summo me dilectulo advocat; parata domus in atrio; equi, sardinae, comites, *hans*, *petrus*, *sclopis* et gladiis armati. Focis ardebant culinae, et cerevisia, obsoniis, ac mollito vini spiritu phialae, patinae, vitra in mensa ridebant, ut fortiores cibis atque liquoribus iter aggredere. Pueri exceptis, familia omnis e requie surrexerat valedictura et osculatura abeuntes, et magno convivio iucundisque alloquiis laetificatura.

Taggfeinherfeber - quantus homo hic! - Homero dignus mihi videbatur heros; non enim Achilles, aut Ajax, aut ipse Atrides Agamemnon tantam unquam edidere stragem carnis et adipis, quantam ille in convivio discessus. Cohors apparebat mihi, non homo, cuius sub gutture non quidem stomachus, sed haret abyssus.

Sic bene pasti, sic poti optime, viam inivimus praecedente piceo funali, quo tenebrae rumparentur, et equo sexcentis tintinnabulis praeeunte. Sequebatur longum equitatus agmen sonitu ductum per angustos montanae semitae calles, cui medius ego, et post me clutellarii equi rursus longo necessaria itineri ferentes humeris, quos clauderat exigua servorum manus, cui Tangeherii filius natu maior praeerat. Quinquaginta quadrupedes, circiter, homines viginti et quatuor numerabantur. Achates meus, *Taggfein*... (cetera scitis), mihi semper pone, interdum prae, multa loquebatur mecum, multa cum sociis, saepe etiam cum quadrupedibus, nescio qua lingua, quam ii tamen intelligere et noscere probe ostendebant, tum si quid vitandum, tum si dextrorsum abeundum, tum si ascendendum esset; ita gradum ad voces eius componebant.

At ubi matutinum sidus apparuit, quippe montis apicem tenebamus, omnes uno ore precem quamdam recitare ceperunt, quod mihi pulcre religiosum sacrumque visum est; nam, si uniuscuiusque vita in manu Domini, certe super omnes vita viatorum est, quos mille circum saepiunt pericula, praecipue in viis illis, in quibus via deest; non enim aliud circa nos erat nisi rupes, et saxa, et arborum transversim trunci iacentes, quae omnia noctu vel vitanda, vel

(1) Cfr. an. III, n. 1.

(1) Cart. ms. S. Ludovici, Bibl. Regis, pag. 458.

(2) Dominis scilicet supremis; quod *paramount* gallice dicebatur.

(3) Id est inter Angliam et Galliam; adde: inter Aragonem quoque regem et Galliam.

nis effiebat actionem chymicam eamque mutabilem, ut fluxus electricus continuus atque usui aptus produceretur. Anno vero 1880 M. Faure aemulatione incitatus, chymicae accumulatorum generationi mechanicam sufficere instituit, qua praeparationes initiales breviores reddidit. Utraque igitur species in hodiernis electricis rhedis omnibus adhibetur.

Atqui rhedae hae partes omnes sibi ut traherentur necessarias in promptu habere videbantur: cum quis nimirum seriem accumulatorum in curru reponens motorem ageret, quem mechanica vis cum rotis colligasset. Verum difficilis adhuc res erat, sive tenuem accumulatorum potentiam respexeris, sive nihil pondus, sive electricae vis, quae necessaria currui esset, iniquum semper pretium. Attamen ipse Faure una cum cl. v. Raffard experimenta tentare coepit, primamque electricam rhedam extruxit per ferreos tramites agendam, quos habet Parisense collegium publicis curribus Lutetiae. Rheda haec, quinquaginta ad hominum sedes apta, pilarum seriem sexaginta elementis constantem gestabat, atque viginti millia passuum fere percurrere potuit.

Interea trirotae automobili eadem ratio adiecta est, et lantaud in officina prima rheda extructa, quae triginta millia passuum conficere libera posset. Quo exitu in ipsi machinarum fere omnes serius in rem intenderunt, et motores novos perficere, maxima vi atque agilitate praeditos.

Americani, aëreo filo duci currus instituerunt, ut accumulatorum pondus vitarent, quod *Trolley-System* vocant; Budae in Hungariae urbe capite subterraneae actioni commissi currus sunt; in Gallia denique et cippis ex metallo, tacta superficie, fluxuum electricorum receptio inita est. Deinde ad mechanicas liberas rhedas nova studia inlata, ac Dion primus trirotam vapore actam reperit, cumque secuti sunt Serpelleus et Levassierus, cuius rotae petrolei fervoreolvebantur. Sed ad rhedas electricas actas omnium animi peculiariter inclinabant; quare «Automobilium collegium» Galliae certamina indidit, ut electricae liberae rhedae quas maxime perfectae praemii donarentur, remque videmus optatis felicissime respondisse; rhedae enim electricae quotidie undique vias persulcant; duas autem easdemque pulcherrimas hodie in nostro hoc commentario effictas vobis, lectores, sub oculis ponimus.

Quas pariter accumulator unus peragit, quippe vires tribuit atque moderatur. De ipso peculiariter aliquid dicam. Est igitur accumulatoris genus ex plumbo binis plumbis laminis in sulphurico acido demersis, ita ut electricis electiva vi alia in peroxydum, alia in plumbum spongiosum immutentur. Faure vero cavit ut materies activa, potius quam electrolitice eam haberet, in oxydi formam reduceretur, quo id est consecutus, ut praevallida vi accumulator instrueretur.

Sed in rhedis omnibus, quae anno delapso stadium certamine indicto percurrerunt, accumulatoris erat genus «fulmen» dictum. Quod quidem in vase ex celluloida tres

supra decem laminas cuiusque tertio elementi; positivas sex, quarum est electricam vim condere; ceteras negativas: pondus autem cuiusque elementi chg. 7,5 vix attingit; plus denique quam vigintiquinque Wat-horae pro singulis chg. includuntur.

ROLANDUS.

QUID INTER PISCEM ET KAL. APRILES?

Credo lectores meos plerumque miratos quid fuerit, quod cum fere omnium kalendarum, quas vel indicat fama, vel usus celebrat, ortus et causae modo sint in monumentis relata, modo traditioni sint credita, modo vel sapientissimorum, vel eruditissimorum virorum aive interpretatione, sive coniectura, sive perscrutatione probentur, ita kalendae Apriles in more sint, ut neque perspicere, neque inquiri, neque conici possit undenam, quo ritu solent, habeantur solemnes.

Et quidem strenae Sextiles, Augustae videlicet, itemque Ianuariae, religione magna usu populi consecratae, kalendas illorum mensium fecisse insignes videntur; quippe Ianuariae missis dativae alternis munusculis, bonivae saltem verbis, nempe omnibus, tales habitae sunt, ut vel ipse Caligula imperator, Suetonio teste (cap. 42), edixerit strenas ineunte anno fore se recepturum; erat enim in hisce donis aliquid boni omnis gratia conclusum, quod et animum donantis ostenderet, et reddentis animum polliceretur. Ad Augustas autem quod attinet, quae Romae semper magno in honore ac ritu fuerunt, et sunt, solennitatis ac recordationis causas ex Macrobio scimus: «Cum imperator Caesar Augustus mense Sextili et primum consulatum inierit, et triumphos tres in Urbem intulerit, et ex Ianiculo legiones deductae, secutaeque sint eius auspicia

ac fidem, et Aegyptus hoc mense in potestatem populi Romani redacta sit, finisque hoc mense bellis civilibus impositus, atque ob has causas hic mensis huic imperio, felicissimus sit ac fuerit» (Sat. lib. I, 12).

Hisce itaque positis, quid laetas fecerit kalendas utrasque non miror, et quid coniugibus Martias convivio et sacrificio servandas praeceperit noscimus ex illa Horatiana ode praesertim, quae incipit:

*Martius caelebs quid agam kalendis,
Quid velint flores et acerra thuris
Plena miraris, positusque carbo in
Crispille vivo.*

At quid solennitatis et quare genus sit in kalendis Aprilibus celebrandis, et eo more, inquam, celebrandis, ut festivum sit alicui verba imponere, et nihil tale suspicantem in longum iter dimittere, et eo iucundior laetitia sit in mittentibus quo longius dimisso spatium emensum bona fide sit, demum qua de causa hic illudendi modus *Piscis Aprilis* nuncupetur, plures frustra rogaverunt, multi causam facto imparem protulerunt, nemo rem ita absolvit, ut vix quod intra probabilitatem esset assequeretur.

Quo semper honesto animo fuimus aliena referemus, nihil addentes, nil detrahentes, sine studio prorsus et ira, tum quae nobis opportuna videbantur placita subicimus, ut cuique in potestate sit illa, quae placuerint magis, deligere, et, si Minerva iuverit, etiam vero proximiora suggerere nostris commentariis praelo vulganda; non enim parvi est obscurissimam absolvere quaestionem, et indicare fontem eloquutionis omnium sermone percrebrescentis, qua nunc vel ille notatur, qui alieno eloquio deceptus inutilem simul et ridiculum suscepit laborem, vel nuncium illud, quod, etsi solemniter mendosum, omnibus tamen, vel plurimis credibile fuerit.

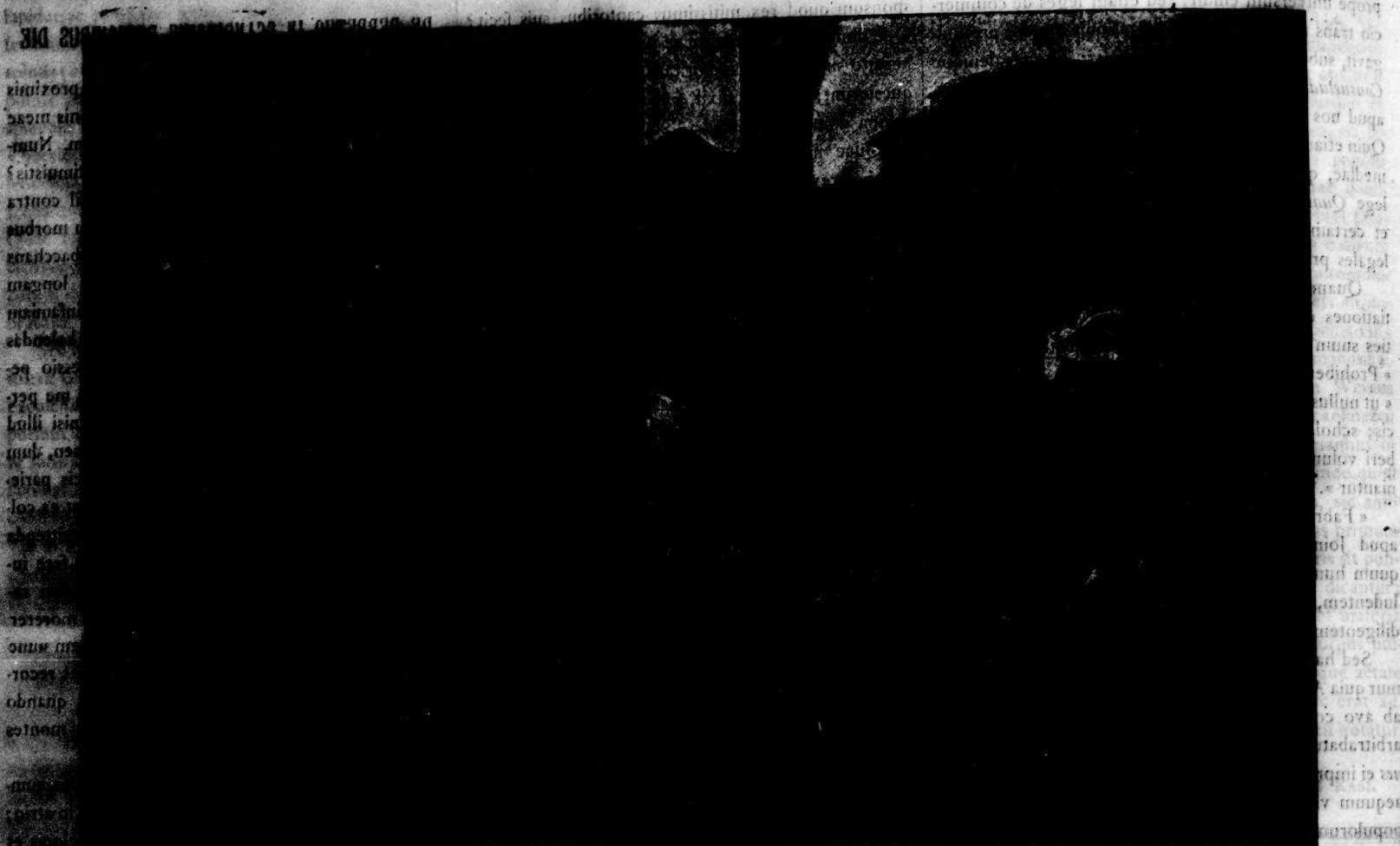
At insigne huiusmodi proverbium facto cuidam gravi inniti oportuit; in hoc autem quaerendo eruditi cum per diversa abiissent, sexcentas aperuere vias, et quisque cum sterneret suam, obstruebat alienam.

Alter enim prodidit Lotharingiae dynastem in arce Nanceja carceri traditum, rege Ludovico XIII Gallorum, kalendis Aprilibus rupisse vincula, et fluente, cui La Meurthe nomen, tranato, redisse ad suos; Lotharingios autem illuisse gallicis militibus, qui piscem in custodia servare non potuissent, elapsum frustra petiissent. Quantum fabula absit a re, res a significatione ipsa neminem latet.

Alter commentus est (1) montanos incolas kalendis Aprilibus feriantes ad litora proximi maris venisse, ibique piscatores otiosos cum reperissent, petiisse ab hisce, mercede pacta, ut scalmos et naviculas piscatorias commodarent, ratos piscationem copiosissimam se in alto facturos. Illi libentius assensere, scientes eo tempore pisces in deponendis ovis ad litora districtos altum non quaerere. Quo factum est ut illi toto adremigantes die et retia trahentes

(1) PASSARINIUS, Picus Luri Bassaniensis.

PUERORUM LUSUS VERNUS TEMPORA POMPEIIS.

sed circa nos quasi orbem describebat. In promontorio resedimus multa cum laetitia, ibique diuturnis conviviis usi sumus, quibus nec aves, nec pisces, nec venatica animalia deerant. Ego autem illo perpetuo sole expleri non poteram, novumque quid erat quod non super me, sed circa me in caelo decurreret. Nullae noctes; noctem esse quietis necessitas et oculorum labor monebat. Hoc tamen comperi: quotidie descendere solarem orbem, obliquiores quotidie fieri radios, quinimo aequaliores, et pulcherrimi cursus astri non circulum conficere, sed spiram quamdam designare, donec illum attingeret limitem, quem horizontem dicunt, atque illo perpetua obnubetur nocte sex integros menses duratura. At ille continens dies, etsi laboriosus oculis, delectabat me tamen, neque ab ipso me removissem, nisi Tangheberii filius me de reditu monuisset, priusquam profundis obvoluti tenebris, horrendum vitae discrimen mihi, hospiti et sociis inferrem.

Parvi iusta enim erant quae mandabantur; et remensi iter sumus quodam arithmetico ritu iis castrametantes in locis, in quibus castra statueramus venientes. Sic me Tangheberiana domus laetissima excepit, ibique decem feriatis diebus maxima iucunditate, abrupti moras, et, « donis cumulatus honestis », una cum armigero meo Haphniae moenia tandem aliquando revisi.

A. VIBILLIOT.

PUERORUM LUSUS VERNUS TEMPORA POMPEIIS

MICAT sub sole renidens hortulus, florida undique messe decorus; columbae candidae marmoreo in margine, suavio ad invicem blandiuntur, dum puer purpurea indutus tunica personam manibus gestans horridam, fratrem, materno gremio receptum, feroci ululatu exterrere nititur, quem mater leni risu tuetur. Musivus renidet labor sub pedibus, aeneum praelucet signum in

mensula, post quod lucata affabre paries aerem novum novaque pomaria praefert. At sarta myrtis contexta follis, columnam cingunt amplexu tenuli, amoris symbolum, qui matrem et natos eodem nexu vinculo detinet. Haec quae ver novum prodit miracula cara maioribus, omne candido cuius spectanti gaudet animus muto huius tabulae signo iterare.

LAEIUS.

DE RHEDIS ELECTRIDE ACTIS

RHEDAS electrider actas primi invenerunt Galli, apud quos cum paulatim perfectiores in dies rhedae illae fierent, ceteri populi sibi cuique eas addixerunt atque in ipsarum incrementum incubuere; omnium autem conatus illi electricae vis quasi armamentario perficiendo, quod « accumulatore » appellant, maxime adhibiti sunt.

Electridis ea machina, quam Gramme reperit (reversible Galli vocant), electricis rhedis extruendis viam explanavit, motorem ipsis procurans pro posse perfectum, continua evolutione impulsu, partibus satis simplex, absque ullo fragmentorum quae moverentur complexu. His, assiduo studio, multa eaque perfectiora in dies adiecta, tum circa virium cumulum, tum circa ducendi difficultates, tum circa ipsius motoris agilitatem. At princeps eius utilitas una semper in re consedit, in motu scilicet conversionis continuo atque certa lege perfecto.

Quare hodiernis tandem diebus motoribus huiusmodi rhedas agi videmus, et experimenta satis ardua superata, deque eorum utilitate nulla quaestio iam superest. Vix ab eis cumulatam pilas quas vocabant primarias generant; eas enim tantum tot inter electridis generatores circumferre tute licebat. Sed diuturna praeparatio, itineribus parum apta, nocens aer, quem ipsae efflabant, spatium nimis latum ipsis necessarium, pretium denique haud parvum, effecerunt tandem, ut omnino eae derelinquerentur.

Tunc Gasto Planté, post assidua in rem studia, secundariam pilam invenit, « accumulatoris » nomine deinceps donatam, in qua electrider a quavis fonte chymica vel mechanica originem ducens, in accumulatoris mate-

gladius armatus. Focis rubeant campis, et castris opsonis, ac molliis vini spumae bibulam. Ego autem angelus Tangheberii filii, qui iter per praefectam, amplexu tenuli, amoris symbolum, qui matrem et natos eodem nexu vinculo detinet. Haec quae ver novum prodit miracula cara maioribus, omne candido cuius spectanti gaudet animus muto huius tabulae signo iterare.

Locum nescio, locique nomen, at nocte quadam rumor, quasi tonitrus, sempiternus auribus personabat; timens mihi procellam ac rumoris causam quaerens discerunt, Achate meo interprete, ita fieri ex aestu pelagi ebullientis in illa voragine, in illa abyso inextinguibili, quae dicitur Maelstrom. Ac tamen oceanus, si oculis fides sit, a nobis quinquaginta passuum millibus, et longius aberat.

Iamque varios inter itineris casus vigesimum consumpseramus diem, ac promontorium, quod in oceanum porrigitur et Caput-Nord appellant, attigeramus. Tribus autem iam diebus sol non occiderat,

modi disciplinae fundamenta posuisse, atque patienti et constanti studio eo devenisse, ut operis fructus neque inutiles neque exiguos colligeret; quare non immerito eum « idiotarum apostolum » vocarunt. Prodiit quidem eius liber anno 1845, cui titulus *Moralis et corpora idiotarum exercitatio atque eruditio*, cuius deinde regulas quisquis in eum finem quavis educatione maxime arduum incumbit, servare hactenus optimo exitu non destitit. Huic fere aequalis Helveticus Guggenbuhl idem sibi opus in patria assumpserat, asyla et scholas ad rem condiderat.

Italis nobis postremo hoc tempore cura haec novissima tot inter alias innumeras aggredienda emersit, quo quidem de nationali quodam foedere iam sermo est, ad futurorum omnium tutelam a pueritia ineundam, cuius tamen praecones uno miserationis affectu ad rem impulsos aegre credimus. At Sanctus ille doctor De Sanctis rectius cogitasse mihi videtur de societate constituenda, quae et medicorum et magistrorum simul curas pueris fatuitate laborantibus procuraret, asylo ad rem condito quo diem integrum ipsi deducerent.

Quod autem Urbani nos consulentes adhuc agimus, Antonius Gonnelli-Cioni medicus in Bergomensium fipibus a. 1887 iam conatus est, non sine fructuum ubere copia et magna optimorum laude. Idiotas enim haud ferme vates efficit; at ea tamen institutione roborat, quae vitae labores sustinendos sit satis et primis moralis disciplinae elementis imbuit, ne misellus puer, obscuro ipsius iudicio relictus in civitatis perniciem aetate et viribus augetur.

Sunt autem idiotarum signa quaedam externa corporis, quaedam animi. Corporis sunt deformis figura capitis, impar vultus facies, devius oculorum intuitus, dentium caries, tactus hebes aut peracutus, nimii vel imbecilles corporis motus, gustus vel olfactus aberrationes, balbus vel blesus sermo, inordinatae musculorum contractiones et deliramenta nervorum. Animus vero et ipse variis laboribus defectibus; aut enim intendendae cogitationis y caret, aut nimia socordia deprimitur, aut nulla imitandi cupiditate incitatur, vel simulandi studio corripitur, aut proximis detrimentum gaudet afferre; sensus amoris, officii, pulchritudinis, caritatis aut nimis aut nullimode percipit.

Atqui tot variis dissitisque morbis Gonnelli-Cioni ille doctor trifariam medetur, sensuum corporisque institutione, in quam patiens laboris magister incumbit, ut motus inhables provocet, sensus ad varios sonitus coloresque distinguendos acuat, gustus ad sapida vel insipida, tactus ad calida vel frigida distinguenda deducat.

Morum autem doctrinae altera est educatio, quae principium circa religionem versatur et omnis vitae regulas ipsa complectitur, cui copiosissimi tanti consensibus eius praecipue adscribendi videntur.

Extrema denique manuum opera respicit, qua miselli infantes, prout cuiusque morbi et natura ferunt, prudenti electione erudiuntur, ut laboris studium eorum etiam in cohibitis incendatur.

Quibus ferme experimentis concludere adstringimur, cum Pinel, Esquirol, Ferrus, aliisque summis in medica arte viris, fatuis etiam, atque idiotis praecipue, quoniam aliquam institutionis affulgere, dummodo rationabili regimine periti medeantur, et morbi illi quibus cerebri forma vel volumen nimis graviter laeduntur, absint saltem.

R. SPINA.

COMMUNIA VITAE⁽¹⁾

De priscis et hodiernis eduliis.

AMOR steteramus, in sua quisque sede, et nectareum illud, mihi deliciosissimum, in « catillulis » fumans porrigebatur humanissime singulis. Sorbillabam in pace nihil invidens Iovi ambrosia se proluenti, ea de causa potissimum quod neque ambrosius unquam fluxerit latex, neque Iuppiter unquam sit illa potitus. Tunc Benedictus, Crispini filius, discipulus olim, nunc amicus mihi carissimus: — Amabo te — inquit — si de nomine potionis huius, quae fuerit in animo, dixeris. — Illi autem ego:

(1) Cfr. num. sup.

— Et ama ultro me, qui peream, nisi optatis tuis illico obtemperem. Itaque

Excipite haec animis, atque haec mea figite dicta.

Multiplicanda non esse entia absque necessitate philosophia semper admonuit; in illo autem sermone *patrando*, date veniam verbo, qui apprime philosophicus est, talis quippe mihi videtur latinus, philosophiam sponte sequendam reor, idque eo magis quia iuncto simul foedere philosophia et philologia, pari passu in nostra arva deveniunt. Dixere nonnulli haec semina « fabas arabicas ». Nolim; et eligam potius pravo vivere naso, quam in ridicula ista concurrere. Ecquid enim cum fabis, quae legumina prorsus herbaceum genus et farinaceum sunt, commune ista habent semina, quae castanearum instar et glandium, et fagorum ex arbore demittuntur in terram? Quid commune si formam utriusque et factionem compares? Quid in arte coquendi? Quid in comedendi ritu? Numquid sicuti fabae, illa semina ferventibus credimus ollis et aquis uti molliantur ad esum? Illae quasi frumenti genus, ista ligneum quid potius cuique patent. Excludam igitur ab iis seminibus nuncupandis omne quod fabarium est, immo et quod arabicum, haud aliter ac repuli quodcumque ex fagis sit ac ex quercubus; idque eo potissimum quia eodem iure haec dicerentur semina Arabiae propria, quo frumentum sive Galliae, sive Italiae, sive Americae proprium diceretur. Itaque cum regio in Aethiopia sit, quae Kaffa nominatur, ibique arboreae illiusmodi abundant, talesque sint ut non modo tostis e seminibus optima ac praestantissima potio conficiatur, sed ex ligneis eorum involucris rite adustus deducatur qualis vix e speciosisimis tum Arabiae, tum Americae trahitur, si vobis ita visum fuerit, patriae nomen semini imponam, et « kaffeum » (subaudi: glandem) semina nuncupabimus, « kaffeum » vero, neutri generis, quod aromaticum multa aqua decocti more sorbemus. Qua voce habebitis, quae inde voces ad diversa nascuntur, nempe « kaffeicoquum », « kaffearium », « kaffeicolum », aliasque sexcentas insuper, nec ipso excepto kaffeariae tabernae servo, qui « kaffeiforus » rite vocabitur.

Plausere dicenti, meque « kaffeisophum » ore uno salutabant. At ego manu silentium indicens: — Gratias ago — dixi — et habeo et habeo; at potius, meliora sequuti, nunc me « kaffeibibulum » intuemini. — Atque inter haec cupidis labris vasculum applicui, neque ore dimisi, nisi catillo funditus hausto, siccato.

Qui kaffeisophum et kaffeiloquum comiter et urbane satis audiverant, atque amico ore laudaverant, kaffeibibulum magna cum voluptate gustantem secundo risu laeti prosequuti probantur.

At subito Proilus: — Expletus dapibus, vino, kaffee, tandem aliquando sta promissis, et narra dum taciti audimus.

— Nec segnis, nec datae fidei fastidiosus haec habeo. Cibus uti nobis, ita priscis quodcumque fuit, quo homines vescerentur, tam « popellariis », quam generosis commune. Mox nomen hoc infima designavit; et vulgus cibo sedare famem solebat, nobiles pecuniosique dapibus, ferculis, eduliis, obsoniis, epulis ientabant, prandebant, coenabant, commissabantur. Illud quantum vel necessitas ferret, vel suppedicaret merces saepe iniqua laboribus, hi quantum voluptas, interdum inexplabilis, posceret, opes tolerarent. Utrisque autem vel ciborum vel ferculorum materies, fundamentum dicam, eadem erat quae nobis. Nempe frumentorum genera quaevis, olera omnia, hortorumque divitiae, poma, quadrupedum et volatilium carnes quotquot nunc sunt, pisces denique a nullo tribri ac thynno ad incolas rivulorum pisciculos. Communes autem, uti nunc, mensae elixas videbant carnes, vel assatas, vel adipe, lardo, odoris herbis circumseptas, aheni aut sartagini creditas comminutas et cum torrefiebant, vino, vel aceto superfuso, refrigeratas, ne duriores dentibus et stomacho obstarent. At qui voluptuose vescebantur, ii coquorum turbam alebant, qui non de sedanda fame domini, sed de irritanda gula certarent.

In hisce Marsus ille: — Quid ais? Crispinus noster ac Sophia, quam obsequii causa nomino, in appositis epulis consuluerunt irritandae gulae, vel fami sedandae?

— Sapientes — respondi — sunt ii, et ideo

Inter utrumque tenent; medium tenere beati.

Fuere enim quae initium prandio fecerunt, quaeque superius iam dixi; postea elixae carnes, tum ex domesticis pullis, tum ex bove, quas « embamma » consperserat, « salgama » gratiores palato dederunt, « cinarae » et « cymae » oleo malique medici succo humentes circumdabant, atque omnia eo disposita ordine et ita composita in lancibus, ut anceps adhuc sim utrum oculos antea magis quam gustum postea delectarint. Sequebatur ista « minutal ex haedo » arte Apiciana ovis coagmentatum, delicatissimum ferculum, cui mox « lagana » « gigeris » inscripta et consita, butyro et caseo et iusculis locupletissima haeserunt. Tum « offae » lactucis decoratae turdisque assatis intertextae, et post has « artocreas », inde.. Sexcenta fuerunt, quae nimio numero exciderunt memoria, fercula adducta; nempe « cremum », « iunculus », mala apiana, scantiana, quiriniana, placentaque cinnamomum redolentes et citrinum, conditae amygdaliciis, perfusaeque saccaro. Haec et quae praeterea satisne fuisse credis ad sedandam famem? Superfuere profecto. At gulam ita irritarunt ut satietatem assequeretur, et eduliorum adiutrix esset sapientia et prudentia disponentis. Magni enim est prandium ita instituere, ut una voluptuosum sit ac salutare: nam ita temperanda sunt condimenta obsonia, ut quae saluti incommoda esse in altero possunt, alterum rependat. Scirene modum cupis? Lactuca frigida est, et fortassis male stomacho, si sola, opportuna; define hanc oleo, perfunde aceto, sale instrue; habebis in aceto et sale quod vellicet stomachum, in oleo quod visceribus medeatur, si nimis aceto et sale irritentur. Dic idem faciendum de reliquis quae ad cibum sunt. Quapropter illud Senecae: « innumerabiles esse morbos, miraria; coquos enumerari » ita interpretandum est, ut de imprudentibus et male caventibus coquis dictum putetur. Potissima vero differentia inter edulia nostra et antiqua in hoc versatur, quod prisca illa Apiciana delectationem unice quaerebant, nostra cum delectatione salutem. At siquid de Apicianis praeceptis placeat audire, ea vos recitabo afferens Apicii librum quem Simoni collega meus nuper urbane commodavit; non tamen hodie, defessus quippe sum, sed tantummodo si sequentibus mensibus huc iterum redierimus.

Placuerit proposita, atque inde tandem discessimus.

H. DE VECCHI PIERALICE.

QUAESITIS RESPONSIO

De latini eloquii pronuntiatione.

Illustrissimo viro Hyacintho De Vecchi Pieralice
Donaldus Macrae S. P. D.

GRATIAS quam plurimas tibi ago, vir docte et benigne, de tuis mihi pergratis litteris quas cum cura legi, et ex quibus magis magisque sentio latini eloquii exemplar propositum, quamquam difficile sit, nec impossibile nec inutile futurum.

Non enim impossibile erit si, te duce, omnes Vocis Urbis socii operam dent ut viam et rationem inveniant, nec inutile praesertim si latinus sermo « doctrinarum omnium et disciplinarum communis habendus » sit, ut exoptat cl. F. Ramorino vester. (Vide pag. 2, ann. III, num. I)

Haud multi equidem omnes Europae linguas discere possunt, quia ars in dies longior, scientia latior, commercium abundantius fit; vita tamen adhuc brevis. Constat, itaque, opus esse duabus linguis communibus, altera mercium, altera doctrinarum commutationi.

Doctorem colloquiis latinam linguam esse aptissimam, eamque iam basim perlatam habere, res praeterita et hodierna satis praebebat. Sed lingua communis ad maximam utilitatem attingere non

hac illas, ne placitum quidem cepisse. Ortum inde pro-

venit, quo fructum qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

ante Romuli aetatem greges pascebant, facit huiusmodi

optime tribuendae videtur agresti et pastorio populo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

namque illas, qui suberit inania tantummodo,

fui. In Marsis enim Aequicolisque Apenninis mos est

bardum a pago in pagum credita epistola mittere, ut

claus All. lula inde ab aliquo dandas viro reportet, sine

quibus Sabbato Sancto neque liceret hymnum Gloria

in excelsis Deo festivo ritu in templo cantare, neque aera

campana in sonitum, solutis funibus, provocare. Abiens

vero obsequentibus excipitur verbis, ad tertium pagum

dimittitur, ubi eadem iterantur, atque in alium toties,

donec advesperascente die, penitus in itineribus faciendis

absumpto, grave humeris baiulans onus (bulgam nempe

saxis diligenter refertam, fune constrictam, sigillisque ru-

bris munitam multisque commendatam verbis ne deponat

in via, ne ab alio ferri sinat, ne labi patitur; magno

non eni crimine ista vacareat, semimortuus fame do-

num remittitur.

Nam quid non aspiciat in allegoria Iudaeos, qui clau-

IDIOTARUM INSTITUTIO

HIPOCRATIS usque ab aetate ad idiotas erudiendos

frustra sunt adhibiti conatus, ut habet eorum mentem,

etiam non accere, flectere tamen aliquantulum licet.

At nostro hoc saeculo ineunte, nova ad huiusmodi

invenit opera conferri repente visa est, ex quo pra-

cipue Itard quidam Lutetiensis idiotam invenit, quem

cives omnes noverant asperumque reputaverant, eradi-

endum sibi adscivit. Anno vero 1848. Belhomme medicus

artis doctor librum exaravit, quem *De mentis imbecillitate*

discubrationes inscripsit (*Essai sur l'idiotisme*), ut eadem

sapientibus miseros huiusmodi mentis aegrotos aliquan-

- XIII. . . Ciceronis M. Tullii Orationes. Ed. MÜLLER. (Voll. 3).
 XIV. . . Ciceronis M. Tullii Epistulae. Ed. MÜLLER. (Voll. 2).
 XV. . . Ciceronis M. Tullii Scripta philosophica. Ed. MÜLLER. (Voll. 3).
 XVI. . . Eclogae poetarum latinorum. Ed. S. BRANDT. Id. . . graecorum. Ed. STADTMÜLLER.
 XVII. . . Gellii Auli Noctium Atticarum libri XX ex rec. M. HERTZ. (Voll. 2).
 XVIII. . . Historicorum Romanorum fragmenta. Collegit, disposuit, recensuit H. PETER.
 XIX. . . Orosii Pauli Historiarum adversus Paganos libri VII. Rec. C. ZANGEMEISTER.
 XX. . . Panegyrici Latini XII. Rec. AEM. BAEHRENS.
 XXI. . . Poetarum Romanorum fragmenta. Ed. AEM. BAEHRENS.
 XXII. . . Siliii Italici Punica. Ed. L. BAUER. (Voll. 2).
 XXIII. . . Taciti C. Cornelii Libri qui supersunt. Rec. C. HALM. (Voll. 2).

- XXIV. . . Valerii Maximi Factorum et dictorum memorabilium libri IX, cum Iulii Paridis et Ianuarii Nepotiani epitomis. Rec. C. KEMPF.
 XXV. . . Varronis M. Terenti Rerum rusticarum libri III. Rec. H. KEIL.
 XXVI. . . Christus patiens. Tragoedia christiana ex rec. I. G. BRAMBS.
 XXVII. . . Vitae Sanctorum novem metricae ex codicibus Monacensibus, Parisiensibus, Bruxellensi, Hagensi saec. IX-XII. Ed. GUIL. HARSTER.
 XXVIII. . . Epistolae selectae virorum clarorum saec. XVI-XVII. Ed. E. WEBER.
 XXIX. . . Manutii Pauli Epistolae selectae. Ed. M. FICKLSCHERER. Mureti M. A. Scripta selecta. Ed. I. FREY. (Voll. 2).

(Quae opera omnia proderunt Lipsiae ex officina Teubneriana).

- XXX. . . Divi Thomae Aquinatis Summa Theologica ad emendatiores editiones impressa et accuratissime recognita. Edid. Romae Forzani et S. - Leo PP. XIII aureo numismate decoravit.
 XXXI. . . Divi Thomae Aquinatis Summa Philosophica contra Gentiles ad lectionem codicis autographi in bibl. Vaticana adservati, probatissimum codicem meliorisque notae editionum fideliter impressa. - Romae, ex off. Forzani et S.
 XXXII. . . Biblia sacra vulgatae editionis Xysti V P. M. iussu recognita et Clementis VIII auctoritate edita. - Affabre renovarunt Desclée, Lefebvre et S.
 XXXIII. . . Novum Iesu Christi Testamentum vulgatae editionis Xysti V P. M. iussu recognitum et Clementis VIII auctoritate editum. - Affabre renovarunt Desclée, Lefebvre et S.

Subnotationes atque praepositi praemii indicatio recto tramite mittantur ad **Vox Urbis** commentarii administratorem, Roma, via Alessandrina, 87.

PER ORBEM

Ut tandem aliquando in itinere meo perpetuo nova referam, ex operariorum desertionibus hodie narrationem aggrediar.

Concusserunt haec Austroromae terras his diebus perturbant, illorum opera qui ex Praegensium fodinarum latebris carbonem extrahunt, quorum concitata agmina Kanitz, Epila, Danne, Schoenau civitates pessumdederunt praeliaque cum militibus quotidiana commiserunt. Latrones haec inter alia videri quae Valeriana ad Zakobranz iter faciunt, improviso congressi, aurigam vulnerarunt, crumenam auro refertam diripuerunt.

Nova haec et laeta, prouti videtis; ignitus tamen vulcani furor primas habere voluit, sive Daniae in urbe capite Titan opifera ad machinas exstruendas consumpto, sive Lutetiae. Cultis enim gentibus ubique innovit theatrum illud, comicae Gallorum artis principem locum, latine manu massum, rostrata, utque immo dentis simam comoediarum actricem Henriot summa adhuc iuventa vidisse videtur.

Maximo infortunio hominum perniciosa voluntas cumulari eadem in urbe visa est; heic namque vel illic igniti globi additi sunt, ut subito strepitu cives terrerent. In recensitionem omnium artium proxime incundam machinationes has instructas ferunt, et ad labores inturbandos et ad arcendos peregrinantes. Nihilominus opus immensum constanter pergit, ac quotidie in longitudinem, in latitudinem, in altitudinem aggetur.

Excipias vero oportet. Strenuum quoddam officium, ubi strenue operari in magistrum

nensem ob exceptas commotiones ira succensit, ipsum vaporario media in aula alligaverunt, deinde instructa acie alius post alium coram transeuntibus talitroque in nasum eius a singulis dato, tunc haec poena castigatum omnes dereliquerunt. Puerilis desertionis ratio, longaque ferme mitior et iucundior, quam quae nonnullis iam annis apud exultantes populos invaluisse percipimus.

VIATOR.

VARIA

Mellae fodinae repertae sunt nuper in California, ubi media in convalle Arroyo-Caldeo ingens assurgit scopulus, domum immane terrae, graniticus, ut aiunt, naturae at ubique sequum, perfossum, terebratum aciculari enormibus Apes hasce sibi elegere sedes, et a saeculis illic opus in suum indefessae incumbunt. Audaces venatores rem animadvertentes, induti coriaceis vestibus, et metallico rore o tuentes, scenderunt in rupem magnamque vim cece bellis ne duxere, affirmantes se delibasse nonnullos hiatus, non accessisse ad omnes, et profunda spelunca rum ne animo quidem tentasse.

P. d. V.

*

Iocli.

improba fauce abligurierat. Sensit postremo Neapolitanus se longa narratione non bene veniri consuluisset, utque Siculi gumiae voracitatem ulcisceretur, eum rogavit, ut sibi, quomodo pater eius obisset, narraret, sperans se inter narrationem reliquis pastillis vacuum ventrem impleturum. Cui Sigulus: - Rater meus improviso interit obit - et sine ulla mora pastillas, qui supererant, ambabus malis voravit. Neapolitanus aequilento ore et naso in apichnam porrecto stetit.

I. SOLA

EPISTOLARUM COMMERCIIUM

ARGO. - Tuo scripto Poplicola usus est quendam modum ipse significasti. Fac vero sciat an, ut securius nunc habeas rursus, ad universitatem Lyrphensem remittat.

Cl. v. ALPH. DEJ. . . - Poussot - Indica, quaeso, Beiam aliquem tuis operis, ut se in littera sunt respondendo cupidus: non enim penitentissimis animis accipimus. - Commentarium recto tramite ad te mittere nequimus, cum recto tramite subnotationem non feceris.

Cl. LAUR. MAR. . . Versibus rotam minime quaeramus, sed scriptis secundum. - Sic hula. Solutae orationes sint vario praestantique argumento, sententiae periculo et periculo, in rebus, compositione, dictione, interludis. - Petayo a Orazio Flavio. - Cl. v. ALPH. DEJ. . . - Saratovian. Opus quo a nobis quaesitum in promptu minime habemus; ubi primum eorum cognoverimus, te faciemus certiores. Scias interim nos litteras tuas accepisse ipsarum pretio apud diribitionem insiduo.

potest, nisi ubique et ab omnibus ea utentibus intelligatur, quum loquendo, tum etiam in scribendo. Nam si quis quaeque gens latini sermonis pronuntiationem retinet - sive gallo-latinam, sive anglo-latinam et huiusmodi alia - vix communis illa lingua potest.

Communis igitur pronuntiatio est inveniendae, quoniam latine loquentes ab audientibus intelligantur, et enuntiatio quae tu, vir docte, nobis in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam vocalium et consonantium vim non solum inter se, sed etiam determinari nemo est qui nesciat, sed nemo auctor erit silentium nobis imponere, sed potius quam vocem, quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur.

Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur.

Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur.

Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur.

Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur.

Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur.

Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur.

Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur.

Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur.

Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur.

Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur. Quoniam non solum in hac re, sed etiam in hac re, ut videtur, prius in hac rem gradus esse videtur.

IAC. TASSET.

ANNALES

Sinensis pericula - Formosae insulae seditiones - Bellum ad Philippinas - Americana civilia bella - Transvaalana fata - Galli et Turcae in Africa.

PERICULA amittendae pacis in Europa, quae ex ultimae Africae bello imminere nonnulli autumant, ex Oriente exurgere vicissim non desinunt. Nullum tamen hactenus Europaeorum foedus initum praedicant, ut navales nostrum copiae ad Sinensium litora et portus coactae proficiantur; quare incolarum proterviam in barbaros, prouti nos vocant, acris quotidie flagrare mirum non est.

Quae seditionum ignita vis Formosam insulam pervadere iam atque pessumdare coepit. Japonii hanc post ultimum bellum in suam potestatem redegerunt, sed dubitant plures ne incolarum multitudine superentur, Russorum ferme cum desiderio, qui Coream peninsulam tenent et Sinenses regiones avida mente circumspiciunt. Quare qui populorum vices moderantur parum abesse tempus diiudicant quo Japonii Russique armis congregiantur.

In Philippinis proximis insulis Americanorum exercitus inquam rerum fortunam experti sunt, incolarum pro patria pugnantium callida virtute superati.

At meridionalis America assueto semper seditionum discrimine laborat. In Brasilia enim nonnulli ex ille factione quae regale imperium studet instaurare conjunctionem inierant, ut gubernium everterent; sed Ferraz de Campos, foederatae reipublicae vigil praeses, rem adhuc agitatam detexit, ac perditos in carcerem contexit.

Argentineses autem cives graviora sibi pertimerunt. In Entrerios regione, ex nimis vectigalibus officia occulsa sunt et seditiones exortae: cives concurrerunt ad arma; adveniente statim reipublicae exercitu intra Paraná urbis moenia sese receperunt atque obsidione praecincti sunt. Id equidem infelix belli civilis exordium; sed inopinato Hernandez doctorem, qui perducibus praerat, tantum patriae malum procurare poenituit, atque in deditionem sese dedit. Winter duci, qui milites reipublicae moderabatur.

In ultima Africa, post Bloemfontein urbem ab Anglis occupatam, siligerunt fere his diebus armorum atreptus. Boeri Praetoriam urbem et Kronsstadt, quae civitas Orange reipublicae novum caput constituta est, munitionibus, quas possunt, validissimis circumsepant. Nam pacis componendae vota nisi suae reipublicae in deditionem traderent Angli responderunt omnino, atque vanae pariter evaserunt obtestationes Europaeis principibus passim oblatae, ut mediatores huius pacis fierent. Nil igitur Boeri superest quam aut libertatem amittere aut decora morte occumbere; quod extremum discrimen strenue praecoptasse iam videntur.

Interea quae inter Lusitanos et Anglos de Delagoa sinu controversia agitabatur pro Anglis delecti arbitri diremerunt.

Gallos in Mauritania nova moliri tradunt, atque copias circa fines imperii cogere quamplurimas; quod nec Iberi, nec Angli, nec Itali, nec Germani benevolenter respiciunt. Sed ne Turcae quidem, qui, magno exercitu in Tripolitania coacti, gentes quae Wadai ripas incolunt armis subigere coeperunt, ne ex eorum incursionibus Galli forte occasionem transgrediendi fines arriperent.

POPPLICOLA.

PUBLICI PER ORBEM COETUS LEGIBUS FERENDIS

In Anglia Brodrich, qui res ad externos moderatur, interrogantibus obtestatus est: aet alienum quod Persae a Russis mutuati sunt, absque Anglorum consensu fuisse contractum. Idem de bellicis Russorum copiis ad Persarum fines coactis nullam protestationem edere sese posse, eo quod hostiles in Angliam intentus minime evincant.

In Austria coram senatoribus de consiliis a reipublicae moderatoribus suo edicto propositis disceptatio facta est. Koerber, qui administris praest, senatorum favorem laete sese accipere dixit, atque spem magnam ostendit prudenti consilio ad concordiam inter cives restituendam sese posse tandem pervenire. Hanc vero spem nonnullorum legatorum habiti conventus, sive ex Bohemia, sive ex Moravia, sive ex Hungaria, sive ex Germania, iam optime confirmant, inita mutua conventionem, iurandum futurae pacis auspiciis.

In Gallia rogationes de vini commercio, ut graviora vectigalia contra dolia quae a finitimis regionibus advehuntur, constituerentur, ad legatos ex oratoribus populi delectos, qui in rem potissime incumbunt, delatae sunt, ut proximae disceptatio fiat.

In Germania rogatio quae ab Heinze nuncupatur, de bonis moribus in artium operibus atque in theatrorum spectaculis rigidius tuendis, a municipibus approbata est.

In Iberia Silvela, qui administris praest, cum de Mauritania discrimine interrogaretur aperte declaravit sese optare ne quid in praesenti imperii condicione immutetur.

In Italia qui in extrema laeva aulica parte sedem tumultuosas reddere populi oratorum sessiones pergunt, quare ab adversariis, qui maiorem partem constituunt, propositum est, ut regulae quae coetus quosque moderantur arctiores fierent: res autem cum exiliis animose agitur.

AENIGMATA

Syllaba prima invat largos, deterret avaros; Altera bestiola est, in toto saepe latescens.

Aptum per finem mihi solum defuit acre; Defuit et candens dulceque principium.

Fr. XAV. REUSS.

Ex sociis qui utriusque aenigmatum interpretationem ad commentarii moderatorum materiam intra duos menses, unus, sortitus, gratis accipiet opus cui titulus:

BIBLIA SACRA

VULGATAE EDITIONIS.

Xysti V. P. M. insu recognita et Clementis VIII auctoritate edita. (Affabre renovavit Desclée, Lefebvre et Socii).

Aenigmata ann. III, n. III. proposita his respondent:

1. Iqs. 2. Vins - Navi.

Es rite solute miserunt:

Ed. Bianco; M. Mori; Anic. Tapias; Hon. Soper; Fr. Xav. Reuss; Roma - Ioannes Mediolanensis - Gull. Schens, Ratisbona; I. Ant. Schneider, Monachio, in Bavaria - Aug. Sordet, Thury; Aug. Narquet, Montaloco; A. Chevenement, Nod, in Gallia - Mich. Jentenski, Leopoli - Ric. Magenta; Abr. Morchio, Genova - I. Wabner, Varsavia - Mart. Kheberich, Seppusio; Car. Stegmüller, Sabaria, in Hungaria - Vict. Hoffmann, Posen - Ver. Carliato, Vicentia - V. Laskin, Rostavl, in Russia - Cels. Siromi, Cairo - Ad. Huna, Grybow - I. Rainer, S. Francisco - Herm. Gini, Taurinis aquis - Aug. Robeige, Chicel; Am. Robert, Marieville, in Canada - Vinc. Lakatos, Keszthely - Alph. De Jacr, Poussat, in Belgis - Ioan. Seidlack, Praga Bohemorum - I. Lemette, Uvriar, in Helvetia - F. Sallars, Sabadello; Hild. Guepin, S. Dominico, de Silas, ad Burgo, in Hispania - Iul. Sernatinger, Dresda - Hect. Landi, Turrila ad Senam - T. Frachetti, Mengalore, in Indis - Ida. Crosatti, Poiano Vallisputru in agro Veronensi - P. Garione, Pexena ad Vercellam.

Sortitus est praemium:

Augustus ROBERTO, ad quem missum est opus, cui titulus:

ELEMENTS D'ICONOGRAPHIE CHRÉTIENNE par Louis CLOQUET.

Sponsor: IOANNES-BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE - Ex Officina Forzani et Socii.